

Že Aristotel in drugi pisatelji starega veka so spoznali, da se rosa dela v jasnih in toplih nočeh. Še le Anglež Wells je pa natančneje preiskal nastajanje rose. Rose so močnejše pomladi in jeseni nego po letu. Da bode mnogo rose, je treba, da je poprej gorek dan. Rose se pa naredi več po polnoči nego do polnoči.

Odvisno je pa tudi od tega, koliko je rose v kakem kraju, kakšna da so tla. Po travi je vedno več rose, nego po kamenji. Trava namreč zaradi izhlapenja zgublja tudi gorkoto. Popolnoma pa nastajanje rose še ni pojasnjeno. V novejšem času je Aitken prišel po raznih opazovanjih do prepričanja, da vsa vlažnost, iz katere se nareja rosa, nikakor ne izvira le iz zraka, temveč tudi iz zemlje. Velik del rose, ki se nahaja na rastlinah izvira iz rastlin samih.

Rose tudi niso jednako močne po svetu. Najmočnejše rose so v primorskih deželah v toplih krajih. V Perziji in Arabiji je včasih zjutraj toliko rose, kakor bi bil dež šel. V afriških pragozdih je zjutraj toliko rose, da od drevesa kaplje kakor po dežji. V teh krajih rosa v veliki meri nekatere letne čase nadomešča dež. V puščavah se ne dela rosa. Pa tudi na morji ni dosti rose, kakor se kaže na ladijah, kar pač prihaja od tod, da se na morji gorkota po dnevu in po noči tako močno ne razlikuje.

Da se rosa še v večji meri ne dela, ovira nekoliko to, da se pri delanju rose pojavlja prosta tista gorkota, ki se je bila porabila pri izhlapenju vode in tako ovira ohlajenje zraka. Natančne skušnje so pokazale, da je ravno toliko gorkote proste, kadar se kak plin v tekočino preminja, kako se je je pri izhlapenju bilo porabilo. Gorkota se namreč ni bila zgubila.

Koliko pade rose v letu, se to dosedaj z nobenimi pripravami ni dalo določiti. Tehtala se je že rosa, ki se nabira po listji, in pobirala rosa po travi, ali vse preiskave so bile jako nezanesljive in so pripeljale do tako različnih vspehov, da se je le prejasno videla njih nezanesljivost.

Megla in oblaki obstoje iz silno majhnih vodenih kapljic. Ločijo se po tem, kako in kje nastajajo. Megla leži vedno na zemlji, dočim so oblaki v visočini. Megle nastajajo na dva načina. Če vlečejo gorki in vlažni vetrovi čez hladnejše zemeljsko površje, nastaja megla. To vidimo posebno po zimi, ako vlečejo gorkejši zapadni ali južni vetrovi. Na ta način se dela posebno gosta megla v severnih krajih, kadar vlečejo južni vetrovi čez zamrznjeno morje, in pa v Angliji, kakor južni vlažni vetrovi vlečejo preko ohlajene zemlje. Posebno angleške megle so znane, ker so tako goste, da je včasih skoraj popolnoma tema in se dogajajo celo nesreče ob taci meglah. V Labradoru in Novem Fundlandu so tudi take megle, ki so večkrat v strah mornarjem. Po taci meglah gre rad dež.

Megla pa nastaja tudi, če je morje ali kako druga voda gorkejša nego zrak nad njo. Pri tem z veliko silo voda izhlapeva. Mrzlejši zrak pa ne more vsprejeti vodne pare, in ta se spreminja v meglo. Na ta način

nastajajo megle v poznem poletju in jeseni po dolinah nad močvirji, jezери, vlažnimi travniki in nad morji. V visocih gorah so take megle v vseh letnih časih. Po zimi vidimo nad studenci vstajati meglo. Tako morske megle nastajajo, ako mrzlejši veter vleče nad morjem. Te megle se navadno potem precej daleč potegnejo na kopno. Megla se hitreje dela, ako je mirno morje in ni nobenega vetra. V puščavah, koder ni nikoli rose, tudi nimajo nikoli megle. V drugih vročih krajih pa imajo tudi pogostem meglo. Ob Kongu v Afriki je megla celo ob suhem letnem času, posebno so pa v vročih krajih pogoste megle zjutraj in zvečer ob začetku in ob konci deževja. Druge čase so pa v vročih krajih navadno jasni večeri in jutra.

Včasih megla kar moči, po njej nastaja neka rosa in tedaj pravimo, da prši. Jutranje megle se navadno razprše, kadar solnce pride višje na nebo.

Od megle je pa vsekako ločiti oblake. Sicer se navadno govori, da so oblaki le višja megla. Dolinci tudi meglo v gorah zmatrajo za oblake in potnik na gori, če pride v tak oblak, misli, da je v megli. Vzlic temu je pa mej oblaki in meglo nekaj razločka. Oblaki nastanejo namreč, ako se zračni tok navpično vzdiguje in pri tem shladi. Zrakoplavci in hribolazci pa tudi vedo povedati, da v oblakih skoro nikdar ne čutijo vlažnosti na koži, kakor je ta vselej pri megli.

Oblaki pa niso nič stalnega, vedno se preminjajo. O tem se prepričaš, ako jih skrbno opazuješ. V oblakih se vedno delajo kapljice, ki pa padejo in se zopet izhlape. Le vsled te vedne premene je mogoče raztolmačiti, da oblaki plavajo po zraku. Da kaplje vedno zopet ne izhlapevajo, bi pa morale pasti na zemljo. Na videz imajo oblaki jako različno obliko, različno barvo. Plavajo v jako različni visokosti. Najnižji oblaki so le kakih 300 ali 400 metrov visoko, dočim so najvišji nad 5000 metrov visoko.

Oblaki jako vplivajo na podnebjeakega kraja. Po zimi odvrčajo oblaki velik mraz, po letu pa veliko vročino. Največ oblačnih dni imajo na morji ali blizu morja, jako malo pa na daleč od morja. V vročih krajih je navadno več oblakov, nego v zmernovročih. Dosti oblakov je tudi od 32 do 50° severne širakosti, potem jih je pa vedno manj proti tečaju. Seveda je veliko izjem zaradi posebnih krajevnih razmer. V srednji Evropi je navadno največ jasnih dni v marci, najmanj pa v decembru.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Okrajno glavarstvo v Krškem naznanja, da se po postavi z dne 28. marca 1892. drž. zak. št. 61 tistim posestnikom, katerih vinogradi so od trtne uši uničeni ter se hočejo z ameriškimi trtami zopet obnoviti in katerih gospodarji so zarad trtne uši v začasno stisko prišli, dovoljuje brezobresten predjem v denarjih iz državnega in deželnega zaklada. Dotične prošnje, katere so z prilogami vred koleka proste, so najkasneje do 15. septembra 1894. pri tem c. kr. okrajnem glavarstvu vložiti, ker se na po tem obroku vložene prošnje za delavno dobo 1895 leta ne bi moglo več ozirjemati. Tiskovine za dotične prošnje in delalne načrte dobijo brezplačno v odpravištvu c. kr. okrajnega glavarstva v Krškem.